

GEMEENTE
ALPHEN AAN DEN RIJN

september 2018
**VOORTGANG
GRONDSTOFFENBELEID
2015 - 2025**

Tijdslijn grondstoffenplan 2014 tot en met 2018

2014	• Start PMD inzameling bij alle huishoudens • Start inzameling Boskoop
2015	• Grondstoffenbeleid 2015 - 2025 • Marktconsultatie Dynamisch inzamelen en Afvalpas
2016	• Aanbesteding Dynamisch inzamelen en Afvalpas • Laatste Ondergrondse Containers geplaatst
2017	• 49.000 afvalpassen in gebruik (voorjaar) • Start Schone Buurt Coaches
2018	• Invoering Dynamisch inzamelen • Optimaliseren Inzamelvoorzieningen

Voortgangsrapportage

Grondstoffenbeleid 2015 -2025 – Zomer 2018

De gemeenteraad Alphen aan den Rijn heeft op 7 juli 2016 het Grondstoffenbeleid 2015 - 2025 vastgesteld (2016/21126).

Het Grondstoffenbeleid heeft 3 centrale uitgangspunten en het raadsbesluit onderscheidt 9 beslispunten en twee moties.

Al deze punten zijn uitgevoerd zoals in de tabel weergegeven.

In deze rapportage wordt de actuele status toegelicht.

• Centrale uitgangspunten 7 juli 2016		– Voortgang zomer 2018
A	Duurzaamheid: 100% circulair in 2025, met als tussenstap 75% in 2020	63% in 2017 (+5%); prognose 2018 = 65%
B	Service: 100% service voor de inwoners van Alphen aan den Rijn	De invoering van de afvalpas veroorzaakte overlast. Dit is opgelost. De afvalpas werkt goed.
C	Financieel: 100% kosten dekkende exploitatie	De afvalstoffenheffing is 4% verlaagd voor 2018.
• Beslispunten 7 juli 2016		– Voortgang zomer 2018
1	2025; 100%, 2020; 75% afvalscheiding	63% in 2017 (+5%); prognose 2018 = 65%
2	Primair bronscheiding en nascheiding	Onderzoek en aanbesteding in Cyclus verband uitgevoerd
3	Invoeren afvalpas	Afgerond; 49.000 afvalpassen in gebruik
4	GFT inzameling bij hoogbouw	GFT bij Hoogbouw op aanvraag beschikbaar
5	Inzamelfrequentie PMD naar 26 keer per jaar	April 2017 gerealiseerd
6	Intensiveren afvalcommunicatie	Minder Restafval, digitale kalender en afvalkrant
7	Aanpak Zwerfafval	Aanpak Zwerfafval én start Schone Buurt Coaches
8	Voorzieningen buitengebied	Optimaliseren Mini inzameling volgt najaar 2018.
9	Half jaarlijks rapporteren én medio 2018	Deze rapportage en evaluatie 2018.
• Moties 7 juli 2016		– Voortgang zomer 2018
10	Motie D66: privacy	Alle stortingen op ondergrondse containers zijn anoniem
11	Motie GroenLinks; communicatie	Uitgevoerd

grondstoffen sparen voor de toekomst

1 - Inleiding

De maatschappij en de economie zijn sterk in ontwikkeling op het gebied van afval en grondstoffen. Begrippen als “afval is grondstof” en “circulaire economie” zijn niet meer weg te denken. Aangezien afvalbeheer steeds meer gaat over het hergebruik van materialen en recycling van waardevolle grondstoffen, verschuift de term “afval” steeds meer naar “grondstof”. De gemeenteraad van Alphen aan den Rijn heeft in het Grondstoffenbeleid 2015 – 2025 vastgesteld en ambitieuze doelen gesteld:

- A - Duurzaamheid: 100% circulair in 2025, met als tussenstap 75% in 2020.
- B - Service: 100% service voor de inwoners van Alphen aan den Rijn.
- C - Financieel: 100% kosten dekkende exploitatie.

Het Grondstoffenbeleid is in uitvoering. Voor u ligt de voortgangsevaluatie 2018:

“Medio 2018 wordt met de gemeenteraad geëvalueerd of de doelstelling van 75% bronscheiding wordt gehaald en of aanvullende maatregelen nodig zijn.”

1.1 – De gemeente en de zorgplicht voor de inzameling van huishoudelijk afval

De wet milieubeheer legt de verantwoordelijkheid voor de inzameling van huishoudelijke afvalstoffen bij de gemeente. Gemeente Alphen aan den Rijn haalt afval op en laat de vrijgekomen afvalstromen verwerken. Volgens het principe van de circulaire economie worden zo min mogelijk huishoudelijke afvalstoffen als afval verbrand. Afval wordt zo veel mogelijk als grondstof weer in de keten gebracht.

1.2 – Kaders

De gemeente heeft voor het gemeentelijk afvalbeleid te maken met wettelijke kaders, (internationale) ontwikkelingen en gemeentelijke duurzaamheidsdoelen. De missie van het college heeft direct impact op de uitvoering van het grondstoffenbeleid:

‘Voor alle inwoners een beter leven (geluk, welbevinden) met (positieve) gezondheid en duurzaamheid als basis voor sociaal- en ruimtelijk beleid’.

In het coalitie akkoord staat:

“Wij gaan voor het principe van ‘eerst de gemeenschap, dan de politiek’. Van buiten naar binnen werken! Voor de samenleving als opdrachtgever van de gemeente.”

1.3 – Externe ontwikkelingen

Verbrandingsbelasting

Per 1 januari 2015 geldt een verbrandingsbelasting van €13,- per ton (exclusief BTW) voor Nederlands afval dat in de Afvalverwerkingsinstallaties (AVI's) wordt verbrand. Doel van deze financiële prikkel is bedrijven en gemeenten te stimuleren meer te recyclen en zodoende de hoeveelheid te verbranden afval te reduceren en werk te maken van de VANG doelstellingen. Het rijk heeft het voornemen om de verbrandingsbelasting in 2019 ruim te verdubbelen.

Plastic en Metalen verpakkingen en Drinkpakken

In de Raamovereenkomst Verpakkingen is afgesproken dat gemeenten vanaf 2015 de regierol voor de inzameling en het sorteren van het kunststof en metalen verpakkingafval en drinkpakken op zich nemen. Dit betekent dat gemeenten naast de inzameling van het kunststof verpakkingafval, ook zorgdragen voor de overslag en het sorteren van deze fractie. Op dit moment levert het vermarkten van kunststof verpakkingen nog geen geld op maar staat er een vergoeding tegenover die wordt uitgekeerd door het Afvalfonds Verpakkingen voor deze zogenaamde 'Post-Collection' activiteiten. De samenwerking met de verpakkingproducenten verloopt moeilijk. Daarom heeft gemeente Alphen aan den Rijn op het VNG congres in juni 2018 een motie ingediend. Deze is unaniem aangenomen. De hoogte van de vergoedingen na 2021 is nog niet bekend.

2 – Duurzaamheid en afvalscheiding

2.1-Scheidingsresultaten 2017 en 2018

In het duurzaamheidsprogramma en in het Grondstoffenbeleid 2015 – 2025 heeft de gemeente Alphen aan den Rijn de ambitie voor 75% afvalscheiding in 2020 vastgesteld. In 2017 is 63% van het restafval gescheiden ingezameld. De prognose voor 2018 is een scheidingsresultaat van 65%. Daarmee is de 75% doelstelling voor 2020 wel in beeld, maar aanvullende maatregelen zijn nodig om in 2020 de 75% doelstelling te halen én om ook de doelstelling van 100% afvalscheiding in 2025 te kunnen behalen.

De inzamelresultaten over de eerste 6 maanden van 2018 zijn goed:

- 22% meer PMD tov dezelfde periode 2017
- 6% minder restafval tov dezelfde periode 2017

2.2 – Bronscheiden en nascheiden van huishoudelijk restafval

Voor de verwerking van restafval, GFT, PMD en oud papier werkt gemeente Alphen aan den Rijn samen met buurgemeenten Kaag en Braassem, Nieuwkoop, Bodegrave/Reeuwijk en Waddinxveen. Deze gezamenlijke gemeenten hebben de restafvalverwerking op de markt gebracht voor een periode van vijf jaar. In voorbereiding op deze aanbesteding is najaar 2017 een marktconsultatie uitgevoerd. Daarbij is onderzocht welke mogelijkheden er zijn op de markt voor verwerking en nascheiding van huishoudelijk restafval. De mogelijkheden op de markt voor nascheiding van grondstoffen uit gemengd ingezameld restafval blijken beperkt. Uit de marktconsultatie blijkt, dat er op dit moment nog géén mogelijkheden zijn om álle grondstoffen kwalitatief hoogwaardig middels nascheiding uit gemengd restafval te halen. Het volledig vervangen van bronscheiding door nascheiding is daarom niet mogelijk en onwenselijk. Voor nascheiding van Plastics en drinkpakken uit gemengd ingezameld restafval is beperkte capaciteit op de markt beschikbaar.

Er verschijnen regelmatig berichten in de media waarin wordt gesteld dat de kosten voor nascheiding lager zijn dan voor bronscheiding en/of dat de meerwaarde van bronscheiding met betrekking tot het hergebruikspercentage beperkt is. In veel van deze discussies lopen diverse aspecten door elkaar en worden soms foutieve of te generieke conclusies getrokken. In deze discussie spelen aspecten van kosten en efficiency een belangrijke rol. Uit de Europese aanbesteding die voorjaar 2018 is uitgevoerd, blijkt dat nascheiding van PMD op dit moment nog niet voordeliger is dan bronscheiding. De verwachting is dat de combinatie preventie, bronscheiding en nascheiding een hergebruik van 100% op termijn mogelijk zullen maken om zo een volledig circulaire economie te realiseren. Hiervoor zal een afvalscan worden uitgevoerd.

2.3- Invoering Afvalpas

Het invoeren van een afvalpas heeft geleid tot een besparing van ruim 10% restafval. Na aanloopproblemen loopt het gebruik van de 49.000 passen nu goed.

2.4 - GFT bij hoogbouw

De gescheiden inzameling van GFT is gestart in 1991. Kort na de start is er voor gekozen bij gestapelde woningen het Groente Fruit en Tuinafval niet gescheiden in te zamelen. Uit de proeven die zijn uitgevoerd blijkt dat gescheiden GFT inzameling met bovengrondse containers tot goede resultaten leidt. Daarom is gescheiden inzamelen van GFT voor bewoners van appartementen op aanvraag mogelijk gemaakt. Hiervoor is maatwerk toegepast, waarbij het voor bewoners van appartementen mogelijk wordt om GFT gescheiden aan te bieden.

3 – Service; 100% service voor de inwoners van Alphen aan den Rijn

Gemeente Alphen aan den Rijn streeft naar toonaangevende dienstverlening en dienstverlening op maat met 100% dienstverlening bij de inzameling van afval:

- Dagelijks worden er duizenden stortingen gedaan op de 1350 ondergrondse containers.
- Iedere werkdag worden er ruim 300 ondergrondse containers gelegeed.
- Er zijn ruim 350 extra ondergrondse containers in gebruik genomen in 2016, 2017 en 2018.
- Er zijn blauwe containers voor oud papier ingevoerd in de kern Boskoop
- Meer Plastics, Metalen en Drinkpakken ingezameld, door verhoging van de inzamelfrequentie van 13 naar 26 keer per jaar.
- 49.000 afvalpassen zijn in gebruik genomen.
- Introductie Afvalkalender APP en intensieve afval communicatie.
- Project Restafval ondergronds; in alle kernen zijn voor het restafval ondergrondse containers geplaatst, waarbij de bestaande 240 liter rolcontainers zijn hergebruikt voor plastic en later de PMD inzameling.
- In september 2014 is Alphen aan den Rijn als eerste gemeente in Nederland gestart met het integraal inzamelen van PMD (Plastic, Metalen verpakkingen en Drinkpakken). De eerste zes maanden van 2018 is ruim 23 kilogram PMD per inwoner per jaar ingezameld. Dit was 14 kilo per inwoner in 2015 (+64%).
- In 2016 – 2018 zijn 22 basisscholen en sportverenigingen gestart om PMD gescheiden in te zamelen.
- Storingsmeldingen worden zo snel mogelijk afgehandeld en opgelost.

Er zijn in gemeente Alphen aan den Rijn ruim 1330 ondergrondse containers voor restafval (1020), glas (120), papier (120) en PMD (70). De locatie van de containers en de afvalsoort per container is zichtbaar in de digitale afvalkalender.

3.1 – Grondstoffen sparen: het dienstverleningspakket

Alle inwoners in alle kernen hebben na harmonisatie dezelfde vorm van dienstverlening en er is alleen nog onderscheid naar soort woningen; laagbouw (grondgebonden woningen), hoogbouw (gestapelde bouw).

De huidige inzamelmethode levert extra service op de grondstoffen doordat deze aan huis worden opgehaald. Deze aanpak wordt in Nederland “omgekeerd inzamelen” genoemd. Dit bevordert de inzameling van grondstoffen door de grondstoffen met een rolcontainer aan huis op te halen en maakt het minder aantrekkelijk om restafval aan te bieden door restafval alleen nog via wijkcontainers in te zamelen.

Doordat na het scheiden van GFT, Papier en karton, PMD, Flessenglas, grof afval, KCA en textiel, nog maar heel weinig restafval over blijft, worden restafval containers minder gebruikt. Het aanbieden van restafval van buiten de gemeente en door niet-particulieren is beperkt door de invoering van een toegangssysteem voor gebruik van de ondergrondse restafval containers en van het Ecopark. Alle ondergrondse containers zijn uitgerust met vulgraadmeters, zodat efficiënter ingezameld kan worden én “volle containers” worden voorkomen.

3.2 – Bronscheiding en nascheiding

Bij nascheiding blijkt ook dat de kwaliteit van een aantal, middels nascheiding, verkregen fracties nog te wensen overlaat:

- Het organische materiaal kan prima vergist worden en levert biogas op. Echter, het organisch materiaal dat na vergisting overblijft is ongeschikt om als bodemverbeteraar toegepast te worden. Dit komt doordat inzameling tegelijk met het restafval leidt tot verontreinigingen met
- o.a. zware metalen. Het materiaal moet dus alsnog verbrand worden en daarmee leidt deze route niet tot hergebruik.
- Papier en karton hebben bij bronscheiding een significant betere kwaliteit dan bij nascheiding. Het papier uit nascheiding wordt over het algemeen ingezet als secundaire brandstof,
- niet als grondstof.
- Metalen kunnen goed nagescheiden worden, hiervoor zijn echter ook andere methodieken zeer geschikt, zoals terugwinning uit verbrandingsassen.
- Glas is via bronscheiding vooralsnog beter in kringlopen in te zetten dan via nascheiding.

Geen enkele Nederlandse gemeente laat haar huishoudelijk afval alleen maar nascheiden (= zonder welke vorm van bronscheiden dan ook). Altijd wordt, op specifieke stromen, bronscheiding toegepast. Denk hierbij aan glas, papier en de diverse stromen die bij afvalbrengstations worden aangeboden.

Volledig overgaan op nascheiden en geheel stoppen met bronscheiding is niet aan de orde omdat diverse stromen op deze wijze niet hergebruikt kunnen worden én derhalve in de markt geen verwerkers beschikbaar zijn die alle afvalstromen kunnen nascheiden.

Nascheiding van verpakkingsafval

Waar momenteel vooral discussie over wordt gevoerd is of nascheiding een bijdrage kan leveren aan het terugwinnen van verpakkingsmateriaal (kunststof en drankenkartons) en of dan het bronscheiden van PMD gestopt kan worden. In Nederland is nascheiding van restafval in opkomst. Echter, het aantal commercieel beschikbare installaties is beperkt tot één (Attero, Wijster, Drenthe). Er is inmiddels gestart met de bouw van een tweede installatie door AVR Rozenburg. Deze is nog niet operationeel en is, volgens AVR zelf, vol-gecontracteerd met de gemeenten Leiden, Den Haag, Utrecht en mogelijk Rotterdam (gesprek met Rotterdam loopt). Aanleveren aan de overige installaties (HVC, OMRIN, AEB) is alleen mogelijk voor aandeelhoudende of partnergemeenten en niet voor de gemeenten in Cyclus verband.

In 2019 wordt samen met bedrijven een onderzoek gedaan naar andere innovatieve mogelijkheden voor het verwerken van restafval, te beginnen met een grondstoffenscan.

3.3 - Optimaliseren inzamelsysteem en de afvalpas.

Om afvaltoerisme en het storten van bedrijfsafval op ondergrondse containers te voorkomen, is gekozen voor invoering van de afvalpas. Zoals blijkt uit de inzamelresultaten heeft de afvalpas het gewenste effect. In 2019 zal worden onderzocht hoe de afvalpas kan worden uitgebreid tot Loyalty Card (Stadspas), zoals afgesproken in het Coalitieakkoord en opgenomen in het uitvoeringsprogramma.

Helaas blijkt de afvalpas voor de toegangscontrole op het Ecopark niet effectief genoeg. Bij controles op het terrein blijkt dat er veel individuen en bedrijven gebruik maken van de afvalpas om bedrijfsafval en/of afval van anderen, al dan niet tegen betaling te komen brengen. Dit vereist veel capaciteit van medewerkers op het terrein.

Ondergrondse containers

Er zijn 350 ondergrondse containers bijgeplaatst. Alle 49.000 huishoudens hebben de beschikking over een afvalpas en alle 1350 ondergrondse containers zijn voorzien van vulgraadmeters en zonnepanelen. Hierdoor is het mogelijk de vulgraad van iedere container te monitoren zodat de lediging en onderhoud optimaal en efficiënt kan plaatsvinden én voorkomen wordt dat containers overvol zijn.

Wassen en keuren

Alle containers worden twee maal per jaar gereinigd. Alle containers worden gekeurd zodat het gebruik veilig is.

Uitrol minicontainers buitengebieden

De uitrol van mini-containers in de buitengebieden volgt najaar 2018.

3.4 – GFT inzameling bij hoogbouw

De pilot inzamelvoorzieningen voor GFT voor hoogbouw is in 2017 succesvol afgerond. Ten behoeve van de inzameling van GFT bij hoogbouw, zijn op verzoek van betrokken bewoners inmiddels ruim 60 voorzieningen geplaatst voor de gescheiden inzameling van GFT. Gefaseerd zullen bij alle niet-grondgebonden woningen voorzieningen worden geplaatst.

3.5 – Inzamelfrequentie PMD

In april 2017 is de inzamelfrequentie voor de containers voor PMD verhoogd van 13 keer per jaar naar 26 keer per jaar. Hierdoor is totaal 36% meer PMD ingezameld.

3.6 - Optimaliseren interactieve afvalcommunicatie

Intensieve afvalcommunicatie vindt plaats via de digitale afvalkalender, social media, de gemeentelijke website, huis-aan-huis communicatie, bewonersbijeenkomsten, de gemeentepagina's in de lokale kranten en via campagnes in de stad. Uit diverse peilingen, bewonersbijeenkomsten en enquêtes blijkt dat Alphenaren positief staan

tegenover het sparen van grondstoffen en voorkomen van restafval. Uit de monitoring van de afvalstromen en uit uitgevoerde sorteerproeven blijkt dat, ondanks de positieve intenties, het grootste deel van het restafval alsnog bestaat uit herbruikbare grondstoffen.

Binnen het lopende communicatieplan wordt helder en doelgericht geïnformeerd. Enkele voorbeelden hiervan zijn de PMD stickers op de containers, de straat communicatie, de items in Week in Beeld, de digitale afvalkalender én de welles nietes stickers die in de gehele gemeente huis aan huis zijn verspreid.

De communicatie rond dit grondstoffenplan wordt gericht op gedrag en de interactie wordt geïntensiveerd. Naast het Alphenpanel, de Stadpeiling, afvalsorteeranalyses, enquêtes, onderzoeken, bewonersavonden en de ontvangen meldingen, zal de communicatie zich nog meer gaan richten op directe interactie met bewoners en doeparticipatie.

Voorbeelden hiervan is het project 100-100-100, waarbij 100 gezinnen, 100 dagen, 100% afval scheiden en de Schone Buurtcoaches.

Ruimte voor initiatieven en ideeën

Gemeente Alphen aan den Rijn zoekt voortdurend naar mogelijkheden om inwoners te faciliteren en initiatieven mogelijk te maken om grondstoffen te sparen en restafval te verminderen; van het uitdelen van compost in de verschillende kernen, tot het ondersteunen van verenigingen bij het inzamelen van oud papier. Ook is de klankbordgroep Afval en Duurzaamheid opgericht.

Bouwsteen 3

Een lokale democratische samenleving

Gemeenten kijken meestal van binnen naar buiten, naar wetten, instituties en de traditionele manier waarop we democratie hebben georganiseerd. Wij gaan voor méér dan dat. Wij gaan voor het principe van 'eerst de gemeenschap, dan de politiek'. Van buiten naar binnen werken! Voor de samenleving als opdrachtgever van de gemeente.

Naar aanleiding van deze voortgangsrapportage is het voorstel om, op basis van de bouwstenen van het Coalitieakkoord, van buiten naar binnen te werken en door een brede participatie aanpak met bewoners en organisaties in alle wijken en kernen waarbij in het voorjaar 2019 te spreken over de mogelijke aanvullende maatregelen mogelijk om in alle wijken en kernen de doelstellingen te realiseren. De Schonen Buurt Coaches steunen dit traject. Ook de gemeenteraad zal actief betrokken worden. Het doel is om ideeën en mogelijkheden voor verbeteringen en innovaties van buiten naar binnen, samen met de gemeenschap te onderzoeken en vorm te geven, en hierdoor draagvlak te vinden voor de ambities naar een afvalvrije samenleving

3.7 – Ecopark – verscherpen toegangscontrole

Ecopark de Limes is de locatie waar bewoners hun grof huishoudelijk afval kunnen brengen. Het Ecopark is duurzaam gebouwd, heeft zonnepanelen, een educatief centrum, een fietsen herstelwerkplaats en is elke werkdag en op zaterdag geopend van 9.00 tot 17.00 uur. Jaarlijks komen er ruim 100.000 bezoekers. Het terrein is alleen

toegankelijk op vertoon van de afvalpas. Dit voorkomt afvaltoerisme en het storten van grof afval door bedrijven.

Helaas blijkt uit steekproeven onder bezoekers dat de afvalpas op het Ecopark in de praktijk onvoldoende werkt. Regelmatig maken bedrijven gebruik van een particuliere afvalpas en komen meerdere keren per week bedrijfsafval storten. Het gaat hierbij vaak om bijvoorbeeld kleine verhuisbedrijven, installatiebedrijven en kwekers. De hoeveelheden aangeboden afval nemen toe en de kosten voor de inwoners van gemeente Alphen ook. Deze vorm van misbruik kan worden voorkomen door de toegang te beperken door extra controles aan de poort.

3.8 Bewoners over Afvalinzameling en het Grondstoffenbeleid 2015-2025

Voorjaar 2017 is bewonersonderzoek uitgevoerd door Marintel. De conclusie van het rapport is dat bewoners over het algemeen tevreden zijn, maar dat niet alle voorzieningen op orde zijn én dat de informatievoorziening niet voldoende is. Najaar 2017 en voorjaar 2018 zijn ruim 50 ondergrondse containers bijgeplaatst.

Verder is in 2016 en 2017 de Klankbordgroep Grondstoffen verschillende keren bijeen geweest. In de Klankbordgroep denken en praten betrokken bewoners mee over de inzameling van afval. Naar aanleiding van het bewonersonderzoek en de klankbordgroep is de campagne Minder Restafval opgezet met diverse middelen en bewonersbijeenkomsten. Eind 2017 is bovendien de afvalkalender app geïntroduceerd.

Door de introductie van de afvalpas is er een grote toename geweest van het aantal Meldingen Openbare Ruimte (MOR) over afval. Dit is opgelost. De containers en afvalpassen functioneren goed.

3.9 – Aanpak zwerfafval – Schone Buurt Coaches

De aanpak van zwerfafval in Alphen aan den Rijn is tijdens de Raadsinformatiemarkt op 14 november 2017 besproken en toegelicht. Ook in 2018 lopen er verschillende projecten met betrokken bewoners, ondernemers en de Schone Buurtcoaches waarbij positieve gedragsbeïnvloeding een grote rol speelt. Bijvoorbeeld het oppimpen van ondergrondse containers en het spel Afval Detectives voor kinderen.

De aanpak van zwerfafval vindt plaats in participatie met bewoners, bedrijven, scholen, organisaties en krijgt met de Schone Buurt Coaches een extra impuls rond bijvoorbeeld de Opschoonweken en zwerfafvaleducatie op het Ecopark.

Zwerf-afvalklep

Op verschillende plekken zijn als proef de ondergrondse containers voorzien van een zwerfvuilklep. Hierin kan zwerfafval maar ook het hondenpoepzakje gegooid worden. Dit wordt in de loop van 2018 uitgebreid in de gemeente.

Bijplaatsingen

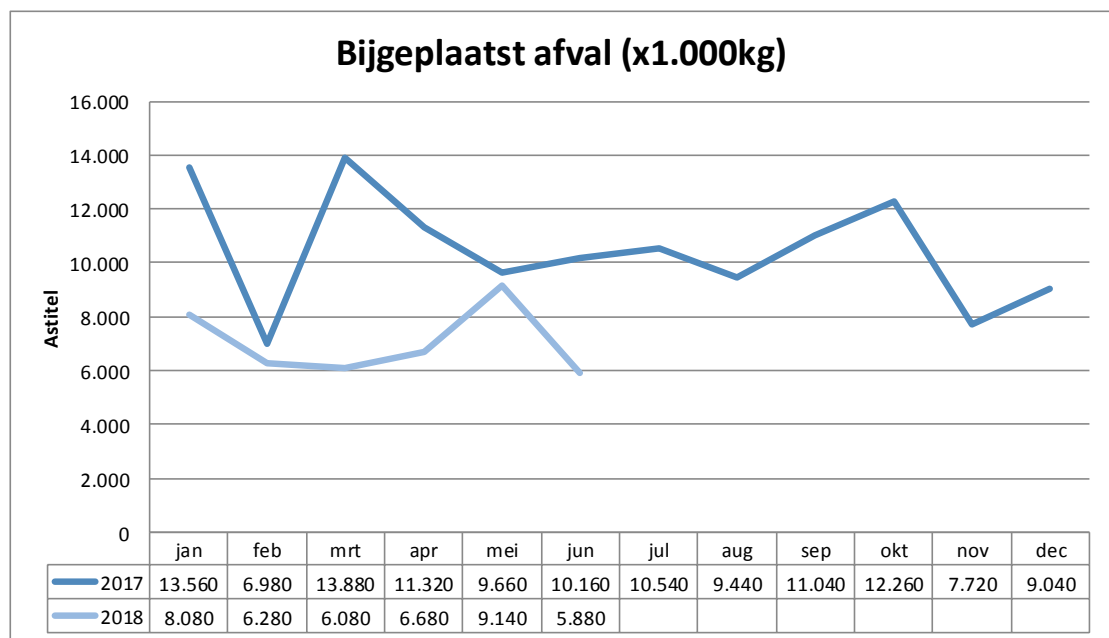
Sinds 2016 is er een toename te constateren van het aantal meldingen over dumpingen, minicontainers en onder- en bovengrondse containers. Door de tijdelijke inzet van een projectleider bijplaatsingen en Schone Buurtcoaches is ingezoomd op deze problematiek. Voor de aanpak van bijplaatsingen bij zogenaamde 'hotspots' is gewerkt met de handreiking van de 'Landelijke aanpak zwerfafval'. Deze handreiking is tot stand gekomen in samenwerking met Rijkswaterstaat, Stichting Nederland Schoon en NVRD.

Tot nu toe zijn er verschillende acties ondernomen om het gedrag van bewoners in de 'hotspotstraten' positief te beïnvloeden, waaronder:

- Ca. 350 huis-aan-huis gesprekken en enquêtes
- Het verspreiden van een folder 'Samen houden we de buurt schoon!'
- Samen met leerlingen van 2 VMBO van het Scala college ondergrondse containers 'opgepimpt'
- Kinderen op een speelse wijze informatie over afval en grondstof gegeven via de Afval Detectives.
- Intensieve samenwerking met stakeholders in de wijk, waaronder woningbouwvereniging, stichting de Blije wijk, jongerenwerkers etc.

Het effect tot nu toe is gunstig:

Bron: weegbonnen van de grofvuilwagen VB 771X ('klussenbus') via Cyclus

Uit het onderzoek van de Schone Buurtcoaches blijkt dat voor een aantal Alphenaren het tarief voor ophalen van Grof afval een belemmering is. Door de het tarief voor het aan huis ophalen per 4 m3 grof afval van te verlagen kan deze belemmering worden weggenomen. Zie het voorstel hiervoor in paragraaf 5.3. Het project zal worden voortgezet als onderdeel van de aanpak Zwerfafval.

Schone Buurt Coaches

De inzet van Schone buurtcoaches heeft tot doel om bewoners en ondernemers te helpen de wijken en kernen schoon, heel en netjes te houden. De coaches gaan de straat op en benaderen bewoners en ondernemers actief in de buurt van hotspots, waarbij de manier waarop men het afval aanbiedt centraal staat. De coaches werken waar nodig samen met de gebiedsadviseurs, BOA's en de specialisten van U&S.

De Schone Buurt Coaches ondersteunen ook maatschappelijke initiatieven en participatie. Scholen en verenigingen hebben de mogelijkheid om hun eigen omgeving schoon te houden en door scholen te ondersteunen bij het gescheiden inzamelen van met name het PMD afval. Hierdoor komen er steeds meer afvalvrije scholen in Alphen aan den Rijn. Inmiddels nemen meer dan 20 scholen en verenigingen hieraan deel.

3.10 – Voorzieningen Buitengebied

Voor afvalinzameling stelt de gemeente standaard inzamelvoorzieningen beschikbaar. Deze zijn specifiek voor type woningen. In 2016 is in de kern Boskoop, in samenwerking met de verenigingen die oud papier en karton inzamelen, de blauwe papiercontainer voor oud papier in gebruik genomen. Hiermee hebben de meeste grondgebonden en gestapelde woningen op dit moment de juiste voorzieningen voor GFT, Oud papier, PMD en restafval. In het buitengebied / lintbebouwing en uitzonderingsgebieden, wordt op dit moment nog gebruik gemaakt van PMD zakken. Dit leidt tot onduidelijkheid en overlast en zal komende maanden worden vervangen door een PMDcontainer.

3.11 - Monitoren, rapporteren en leren

Alphen neemt deel in de jaarlijkse landelijke benchmark met ruim 250 gemeenten in Nederland.

3.12 – Privacy en de afvalpas

De privacy bij het gebruik van de afvalpas voor het storten op ondergrondse containers is 100% gegarandeerd. De afvalpas heeft een uniek nummer en is gekoppeld aan een woonadres. Per adres wordt er maar één afvalpas uitgegeven. De afvalpas voorkomt afvaltoerisme en voorkomt dat bedrijven hun afval kunnen storten zonder daarvoor te betalen. Van het aanbieden van de afvalpas bij de ondergrondse container worden geen stortgegevens geregistreerd. Het storten van afval is dus 100% anoniem.

4 – Financieel – 100% kosten dekkend

De Afvalstoffenheffing is 100% kostendekkend. De inzameling en verwerking van afval is een apart, afgescheiden onderdeel in de In de gemeentebegroting; een zogenaamde Kosten Dekkende Exploitatie (KDE). De afvalstoffenheffing is gedaald van €325,- per jaar voor een meerpersoonshuishouden in 2007 naar € 243,- per jaar voor een meerpersoonshuishouden in 2018. De tarieven voor de afvalstoffenheffing zijn in 2018:

- €243,00 per jaar voor meerpersoonshuishoudens
- €168,60 per jaar voor eenpersoonshuishoudens

Binnen de Kosten Dekkende Exploitatie op Afval is de afgelopen jaren een egalisatie reserve van ongeveer €6 miljoen opgebouwd. Deze reserve kan wordt gebruikt voor het opvangen van schommelingen in kosten en opbrengsten en mag niet negatief worden. Het streven is deze reserve in 5 jaar af te bouwen tot ongeveer €2,6 miljoen (20% van de totale KDE). Een egalisatie reserve van 20% is nodig voor het opvangen van normale schommelingen in kosten en opbrengsten. De reserve mag niet negatief zijn.

De uitvoering van het grondstoffenbeleid heeft een aantal financiële gevolgen gehad binnen de Kosten Dekkende Exploitatie Afval (KDE Afval):

- De investering van ongeveer €420.000,- in 47.000 afvalpassen en in toegangscontrole op de 1350 ondergrondse containers voor restafval en voor het Ecopark, leidt tot jaarlijkse lasten binnen de KDE afval van ongeveer €52.000 per jaar. De rechtmatigheidscontrole leidt tot 10 % minder restafval en een directe besparing is €175.000 per jaar. Dit compenseert genoemde kosten binnen de KDE afval.
- Het verhogen van de inzamelrequentie PMD rolcontainers van 13 keer per jaar naar 26 keer per jaar brengt ongeveer € 300.000 inzamelkosten met zich mee gebracht. De toename aan PMD was ruim 60%. Dit levert €400.000 opbrengsten per jaar binnen de KDE afval.
- Over de afgelopen jaren is de afvalstoffenheffing verlaagd.
- Uit deze voortgangsrapportage blijkt, dat extra maatregelen nodig zijn om de doelen voor 2020 en 2025 te halen. Hiervoor wordt een brede bewonersparticipatie opgezet. De bewonersparticipatie is onderdeel van communicatie en als zodanig opgenomen in de begroting.

4.1 – Afvalstoffenheffing 2019

De inwoners van Alphen aan den Rijn betalen afvalstoffenheffing. Deze afvalstoffenheffing is 100% dekkend. Voor de heffing is er een onderscheid gemaakt in “eenpersoons” huishoudens en “meerpersoons” huishoudens. Door de toegenomen verbrandingsbelasting én door de import van brandbaar afval uit met name het Verenigd Koninkrijk, worden de verbrandingstarieven voor restafval in 2019 aanmerkelijk hoger. Een voorstel tot aanpassing van de afvalstoffenheffing volgt in de raad van december 2018.

4.2 – Begroting, monitoring en rapportage

De kostendekkende exploitatie voor de afvalinzameling is opgenomen in de gemeentelijke begroting. De rapportage over de afvalinzameling is opgenomen in de jaarrekening. De tarieven voor de afvalstoffenheffing zijn opgenomen in de tarieven verordening. Alle documenten worden jaarlijks besproken en vastgesteld in de gemeenteraad.

3.3 – Kwijtschelding

Het kwijtscheldingsbeleid is erop gericht minima zoveel mogelijk te ontzien. Dit kwijtscheldingsbeleid is niet veranderd. De kosten hiervan worden binnen de Kosten Dekkende Exploitatie op afval opgevangen en niet in het minimabeleid.

4 - Conclusies

Uit deze voortgangsevaluatie van de uitvoering het Grondstoffenbeleid 2015 – 2025 in de zomer van 2018 blijkt dat door de inzet van de bewoners van gemeente Alphen aan den Rijn, het scheidingspercentage is toegenomen van 49% in 2008 naar 63% in 2017.

Afvalpreventie, lagere verwerkingskosten en hogere inkomsten voor gescheiden grondstoffen hebben de afgelopen jaren geleid tot lagere gemeentelijke lasten voor inzameling en verwerking van afval voor Alphenense huishoudens. Ondanks de in 2015 ingevoerde verbrandingsbelasting.

Per 1 januari 2019 wordt de verbrandingsbelasting verdubbeld én door de import van veel afval uit met name Engeland, zijn de verbrandingsstarieven voor restafval in Nederland aanmerkelijk hoger geworden. Een voorstel tot aanpassing van de afvalstoffenheffing volgt in de raad van december 2018.

Het scheidingspercentage neemt toe. Door het verder optimaliseren van de inzameling, goede communicatie en de inzet van Schone Buurt Coaches is 75% afvalscheiding in beeld voor 2020. Uit deze voortgangsevaluatie blijkt dat 75% afvalscheiding met de huidige inzet in 2020 waarschijnlijk niet gehaald gaat worden en dat 100% afvalscheiding in 2025 nog niet in beeld is.

Daarom is een brede bewonersparticipatie nodig. Doel hiervan is om bewoners mee te laten denken en besluiten over vervolgstappen die de ambitie van 100% afvalscheiding dichterbij brengen. Tevens wordt een breder draagvlak gezocht voor eventuele vervolgmaatregelen.

De gemeentelijke dienstverlening wordt door bewoners als goed ervaren en met een 7,4 beoordeeld. In het coalitieakkoord en Uitvoeringsprogramma is het intensiveren en uitbreiden zwerfafvalaanpak en handhaving in de openbare ruimte door het project Schone Buurt Coaches met twaalf maanden voortgezet. Met de inzet van Schone Buurt Coaches, afvaleducatie en gerichte Handhaving wordt verloedering voorkomen: “Verloedering wordt voorkomen door de aanpak van zwerfafval: ‘afval hoort niet in de berm’.

5 - Aanbevelingen

Uit deze rapportage volgen een aantal aanbevelingen:

1. **Duurzaamheid** – Duurzame afval inzameling en verwerking worden integraal meegenomen in het actieplan duurzaamheid (doorbraakplan), in samenwerking met bureau Drift.
2. Starten brede bewonersparticipatie om mogelijke aanvullende maatregelen te onderzoeken om de scheidingsdoelstelling te halen, inclusief onderzoek naar verbeteringen in de grof afval inzameling.
3. Met de inzet van Schone Buurt Coaches, afvaleducatie en gerichte Handhaving verloedering voorkomen.
4. In samenwerking met de enkele buurgemeenten een afvalscan uitvoeren naar innovatieve verwerkingsmogelijkheden van restafval. Op dit moment blijkt dit nog niet mogelijk. Het college houdt de ontwikkelingen, kansen en mogelijkheden op de afvalmarkt nauwlettend in de gaten.
5. Onderzoek “Afvalpas ombouwen tot Stadspas”
6. **Participatie** - Uit deze beleidsevaluatie van het Grondstoffenbeleid volgt een breed bewonersparticipatietraject om mogelijke aanvullende maatregelen te onderzoeken waarmee de scheidingsdoelstelling van 75% in 2020 en 100% in 2025 kunnen worden behaald. Deze wordt na een gedegen voorbereiding in het voorjaar 2019 uitgevoerd. Zomer 2019 ontvangt de gemeenteraad hiervan de resultaten.

Om de scheidingsdoelen voor 2020 (75%) en 2025 (100%) te behalen, wordt een brede bewonersparticipatie georganiseerd met bewoners en organisaties uit alle dorpen en kernen, om mogelijke aanvullende maatregelen te onderzoeken.

De uitvoering van het Grondstoffenbeleid vindt plaats binnen het kader van de 100% kostendekkende exploitatie op afval. De kosten van de bewonersparticipatie vallen binnen de KDE Afval.

5.1 – Participatie - Ruimte voor initiatieven en ideeën

Start een breed participatie traject met bewoners en organisaties in alle wijken en kernen waarbij in het voorjaar 2019 gesproken gaat worden over aanvullende maatregelen die mogelijk zijn in alle wijken en kernen om de doelstellingen te realiseren met hierin een belangrijke rol voor de Schone Buurt Coaches. De gemeenteraad kan ook actief deelnemen.

5.2 – Grondstoffenscan en Onderzoek innovatie op afvalverwerking

In samenwerking met de Cyclus Nv en de gemeenten in deze samenwerking, is onderzoek gedaan naar actuele mogelijke voor innovaties in reststromen. Samen met bedrijven zijn middels een marktconsultatie en een Europese aanbesteding de mogelijkheden onderzocht voor innovatieve verwerking van restafval. Op dit moment blijkt dit nog niet mogelijk. Het college houdt de ontwikkelingen, kansen en mogelijkheden op de afvalmarkt nauwlettend in de gaten en voert een Grondstoffenscan uit. Volgens het Uitvoeringsprogramma wordt ook samen met

bedrijven onderzoeken gedaan naar innovatieve mogelijkheden voor het verwerken van restafval, te beginnen met een grondstoffenscan.

5.3- Beperken van de toegang tot het Ecopark

Helaas blijkt uit steekproeven onder bezoekers dat de afvalpas op het Ecopark in de praktijk onvoldoende werkt. Regelmatig maken bedrijven gebruik van een particuliere afvalpas en komen meerdere keren per week bedrijfsafval storten. Het gaat hierbij vaak om bijvoorbeeld kleine verhuisbedrijven, installatiebedrijven en kwekers. De hoeveelheden aangeboden afval nemen toe en de kosten voor de inwoners van gemeente Alphen ook. Deze vorm van misbruik kan worden voorkomen door de toegang te beperken door extra controles aan de poort.

5.4- Onderzoek Afvalpas

Onderzoek “Afvalpas ombouwen tot Stadspas” met bewoners en bedrijven in een breed en diepgaand traject bewonersparticipatie, waarbij in alle kernen gesproken gaat worden met bewoners en vertegenwoordigers van bewoners over de gewenste participatie, dienstverlening, milieuresultaten en kosten van zwerfafval en afvalinzameling. De resultaten van dit traject zullen juni 2019 worden aangeboden aan de gemeenteraad.